

Gumpa og Haki heimsækja Grjóta frænda

Upphitun og nemendur kynnast rýminu, hugflæði.

30 mín/ Frásögn:

Í dag ætlum við að vinna með sögu og hljóðleikhús þar sem þið fáið að búa til ýmis konar hljóð.

Nemendur kynnast álfum sem búa í hólum og tröllum sem búa í fjöllum.

Kennarinn biður nemendur um að leika álfa. Kennari biður þá að hreyfa sig um stofunni eins og álfar án hljóðs með látbragði. Síðan biður kennari nemendur að bæta við hljóði.

Hvers konar hljóð gefa álfarnir frá sér?

Hvað heyrum við? Nú skulið þið breytast í tröll, hvað heyrum við?

Í hring á gólfinu:

Kennarinn gefur nemendum mismunandi steina og leyfir þeim að skoða þá. Kennarinn spyr nemendur um steinana. Þekkja þeir þá með nöfnum? Safna þeir steinum? Hvaðan koma steinarnir?

Kennarinn spyr hvort börnin hafi heyrt að fólk breytist í steina? en tröll? Hafa börnin hlustað á tröllasögur? Hvernig líta tröll út? Hafiði séð steina sem líta út eins og tröll? (taka með myndina af Flumbru). Trúir þú á tröll og álfa? Hvar búa tröllin?

Gumpa og Haki heimsækja Grjóta frænda.

Í Esjunni þar sem tröllin Gumpa og Haki búa stendur mikið til. Þau hafa nefnilega ákveðið að fara í heimsókn til frænda þeirra, sem heitir Grjóti, og býr í Dimmadal í Dyrfjöllum. Til þessa að komast þangað ákváðu þau að ganga meðfram hringveginum um Ísland sem nefnist Þjóðvegur 1. Þannig voru þau viss um að rata austur á firði. Þau byrjuðu að leita að bakpokanum sínum til að geta pakkað saman fötum til að taka með sér. Bakpokinn þeirra sem var frekar stór fannst bara ekki. Hvar gat hann verið? Þau leituðu og leituðu. Þau leituð inni í eldhúsi,

undir pottum ♪ og pönnum ♪ þau veltu við steinum ♪ og þau lyftu björgum ♪ en allt kom fyrir ekki. Þau fundu bara ekki pokann.

Hljóðleikhús/spuni

Nemendum er skipt upp í fjögurra manna hópa. Kennari biður nemendur að búa til hljóð.

Hópur eitt býr til hljóð eins og úr pottum og pönnum.

Hópur tvö býr til hljóð eins verið sé að lyfta stóru grjóti.

Þriðji hópurinn býr til hljóð eins og tröllin ganga.

Fjórði hópurinn býr til hljóð eins og það sé jarðskjálfti

Nú voru góð ráð dýr. *Hvað gerum við núna?* spurði Gumpa. Tröllinn settust á gólfið og fóru að hugsa. *Hvað getum við gert? Við verðum að hafa föt til skiptanna er það ekki?* spurði Haki. Gumpa stóð á fætur og fór að ganga um gólf ♪. Hún gekk hring eftir hring og í hvert skipti sem hún setti stóra fótinn sinn á gólfið heyrðist mikill hávaði ♪ Allt í hellinum þeirra titrað og skalf ♪.

Spuni:

Kennari biður nemendur í sömu hópum að ganga um eins og tröll.

Að leysa vandamál/ kennari spyr nemendur:

(Í hring á gólfi)

Nú stöndum við frammi fyrir vandamáli. Hvað geta tröllin gert? Hvernig getu þau pakkað saman fötunum sínum ef þau finna ekki bakpokann sinn?

Kennari fær hugmyndir frá nemendum. Ef þeir koma ekki með hugmynd um að tröllin geti klætt sig í fötin sjálf þá getur kennarinn spurt nemendur hvort það sé ekki góð hugmynd að...

Frásögn:

Allt í einu kallaði hún: *Ég veit. Við klæðum okkur bara í öll fötin okkar. Já* kallaði Haki og stóð á fætur. *Það er góð hugmynd.* Tröllin týndu nú til öll fötin sín og settu á gólfið. Þetta voru tvennar buxur sem Haki átti, þrír kjólar sem Gumpa átti og eitt belti sem var langt og mjótt og eitt snæri sem þurfi að ná utan um Gumpu. Tröllin tóku nú til við að klæða sig í fötin sín með tilheyrandi látum ♪. Þegar þau voru komin í öll fötin stóðu þau brosandi og glöð og horfðu á hvort annað. *Snúðu þér við* sagði Gumpa. *Má ég sjá þig aftan frá?* Haki snéri sér í hring og Gumpa skellihló ♪. *Nú þú* sagði Haki og Gumpa snéri sér við og þau skellihlógu ♪. Þau hlógu svo hátt ♪ að það kvein í fjöllum og mannfólkið skildi ekkert í þessu furðulega hljóði ♪. Þau hreinlega veltumst um af hlátri þannig að litlir steinar fóru að velta niður hlíðina ♪, fyrst bara nokkrir í einu en svo stærri og stærri steinar með miklum látum ♪. Sem betur fór enduðu þeir allir í dalnum sem var beint fyrir neðan hellinn sem Haki og Gumpa bjuggu í.

Kyrrmynd:

Kennari biður nemendur í pörum (tveir og tveir saman) að búa búa til tvær kyrrmyndir þar sem tröllin eru að horfa á hvort annað og eru að hlæja mjög hátt.

Hljóðleikhús/hreyfing:

Kennari biður nemendur að hlægja upphátt, fyrst bara lauflétt en síðan mjög hátt og búa til hreyfingu á sama tíma (hvernig hreyfa tröllin sig þegar þau hlægja?)

Að rannsaka með látbragði (mælistikan):

Kennari biður nemendur að búa til línu fyrir framan kennarann eftir fyrst eftir stærð (þau sjálf) (með látbragði). Síðan biður hann nemendur að búa til línu fyrir aftan kennarann eftir afmælistímanum þeirra (með látbragði).

Að lokum biður kennarinn nemendur að búa til línu eftir því hvaða dag í mánuðinum þeir eiga afmæli (með látbragði).

Frásögn:

Jæja sagði Haki. Nú erum við tilbúin og við getum farið að leggja af stað. Þau örkuðu niður hliðina í átt að þjóðveginum og byrjuðu ferðalagið. Þegar þau höfðu gengið í smá stund komu þau að bílagöngum sem voru allt of lítil fyrir þau til að ganga í gegnum. Hvað gerum við nú? spurði Haki. Við verðum bara að ganga Hvalfjörðinn sagði Gumpa. Hvalfjörðinn? hrópaði Haki. Ég er hræddur við hvali, sagði hann. Þú þarft ekki að vera hræddur við hvali. Þeir eru vinir okkar sagði Gumpa. Þeir eru stórir eins og við og búa í sjónum sagði Gumpa. Þeir er mjóir og langir og geta líka verið breiðir og stuttir sagði Gumpa. Allt í lagi sagði Haki. Förum og heilsum upp á hvalina í Hvalfirði. Þau örkuðu af stað með miklum látum ♪. Þegar þau voru kominn innst í botninn sáu þau fyrstu hvalina. Þetta var búrhvals fjölskylda. Þau er svo stór og hávær ♪ sagði Haki. Já sagði Gumpa. Það heyrir hátt í þeim þegar þú slengja sporðinum sínum á sjóinn ♪. Pabbinn sem er kallaður tarfur getur náð 15-20 metra lengd og mamman sem er kölluð kýr getur verið 11-13 metrar á lengd. Þau eru þrisvar sinnum stærri en við. Gumpa og Haki settust í hliðina og horfðu út á hafið. Þau sáu marga hvali og fullt af fuglum. Gargið í mávinum ♪ heyrðist hæst. Þau heyrðu líka í lóu ♪ og spóa ♪ og í nokkrum krummapörum ♪.

Rannsakað í hóp - útikennsla

Kennari biður nemendur, að finna út úr því hvernig hægt er að komast að því hvað töllin eru stór. Fá nemendur til að ákveða hversu stór þau vilja að hvalurinn sé (15-20 cm). Þegar þau komast að niðurstöðu þá nota þau mælistiku og band til að mæla lengdina. Næst fer hópurinn út og er skipt upp í þrjá hópa. Hver hópur hjálpar til við að teikna upp hvalinn með krítum. Þegar það er búið þar hver hópur að finna út hvað tröllin eru stór. Þau eru 1/3 af stærð hvalsins. Nauðsynlegt er að gefa hverjum hóp góðan tíma til að finn hvað tröllin eru stór. Þegar nemendur hafa fundið það út þá teikna þau tröllin í þeirri stærð sem þú fundu út við hliðina á línunni sem sýnir hvalinn (unnið með margföldun og stærðfræði).

Frásögn:

Eftir nokkra stund ákváðu þau að halda áfram. Þau gengu og gengu þar til þau komu að Breiðafirði. *Vá hvað eru eiginlega margar eyjar hérna* spurði Haki? *Þær eru nær óteljandi* sagði Gumpa *en við getum prófað að telja þær* sagði hún. 1, 2, 3, ... 2700. *Þetta eru 2700 - 2800 eyjar* sagði Gumpa þegar þau gátu ekki talið lengur. *Nú hættum við að telja og höldum áfram* sagði Gumpa. Rétt áður en þau hættu sáu þau sel sem *gólaði hátt* ♪. *Sjáðu* sagði Gumpa. *Hann er að veifa okkur. Bless, bless* sögðu tröllinn og héldu af stað. Þau gengu lengi, lengi og ákváðu að stytta sér leið með því að ganga þvert yfir Ísland. Á Arnarvatnsheiði sáu þau endalaust af litlum vötnum. Hér er mjög mikið af fallegum vötnum sagði Haki. *Eigum við að telja þau? Já gerum það* sagði Gumpa og þau byrjuðu að telja. 1, 2, 3, ... eftir dágóða stund sagði Haki: *Þau er óteljandi. Getum við bara talið þau sem eru hringlótt?* *Gerum það* sagði Gumpa og þau byrjuð að telja. *En ef við teljum bara þau sem eru aflöng eða djúp og grunn. Getum við þá talið þau?* spurði Haki. *Prófum það* sagði Gumpa.

Umræður:

Kennari spyr nemendur:

Er eitthvað til sem er óteljandi? Hvernig vatn er hringótt? En það sem er aflangt?

Leikur að formum:

Nemendur búa til form með því að takas í hendur og mynda þannig formin. Formin geta verið hringlótt, sporöskjulaga, þríhyrnt, ferningur, ferhyrningur.

Frásögn:

Tröllin héldu enn og aftur af stað fram hjá Eiríksjökli sem er lítill hringlóttur jökull og Langjökli sem er stór og ílangur. Í fjarska sáu þau Vatnajökul sem er lang stærstur. Þau ákváðu að hvíla sig í Mývatnssveitinni. *Af hverju er svona mikið af flugum hérna?* spurði Haki. *Ég hef aldrei séð svona mikið af flugum.* Þetta eru mýflugur sagði Gumpa. *Þær eru nauðsynlegar fyrir lífríkið í Mývatni. Endurnar og fiskurinn sem lifir í vatninu étur flugurnar.* Þau settust við vatnið og fylgdust með fiskum stökkva upp úr vatninu ♪ til að ná sér í flugu. Þau heyrðu í öndum kvaka ♪ og kindum jarma ♪ hestum hneggja ♪ og kúm baula ♪.

Kennari spyr nemendur spurninga: Vitið þið hvar Mývatn er? Hafið þið komið til Mývatns? Séð mýflugurnar? Hvað þarf maður að gera til að verjast þeim? Hafið þið séð Vatnajökul? Hvar er hann? Benda á þetta á korti..

Frásögn:

Það er notalegt að sitja hérna við vatnið en við verðum að halda áfram. Þau stóðu upp og tóku stefnuna á Dyrfjöll. Eftir tveggja daga göngu komu þau loks að Dyrfjöllum. Þau settust niður við Stóruð og hoppuðu ofan í vatnið ♪ til að baða sig. Þau busluðu ♪ og busluðu ♪ og voru með mikil læti. Þegar þau voru orðin hrein og fín fóru þau gegnum dyrnar á Dyrfjöllum ofan í Jökuldal og inn í Dimmadal þar sem Grjóti frændi þeirra átti heima. Þau börðu á bergið ♪ til að láta vita af komu sinni en ekkert gerðist. Þau börðu aftur hærra ♪ og enn aftur enn þá hærra ♪. Ekkert gerðist. *Hvað gerum við núna?* spurði Haki? *Hann er örugglega sofandi og við þurfum bara að vekja hann* sagði Gumpa. *Hvernig gerum við það?* spurði Haki. *Við köllum Grjóti frændi vaknaðu þrisvar sinnum mjög hátt og klöppum höndunum saman á milli. Gerum það* sagði Haki.

Kennari spyr nemendur spurninga: getið þið hjálpað Gumpu og Haka? Eigum við að standa upp og kalla saman og klappa? (taka eina æfingu) „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ♪ „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ♪ „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ... tilbúin?

Tröllin tóku sér stöðu fyrir framan bergvegginn og kölluðu „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ♪ „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ♪ „Grjóti frændi vaknaðu“ klapp ♪.

Frásögn:

Allt í einu heyrðist mikill hávaði ♪ þegar bergið opnaðist og Grjóti frændi steig út. *Hvað er eiginlega í gangi?* spurði hann. *Þetta eru bara við kæri frændi. Haki og Gumpa frá Kynjadal. Hvað eru þið komin alla þessa leið til að heimsækja mig? Mikið er það nú gaman* sagði hann. Það urðu fagnaðarfundir hjá tröllunum þegar þau löbbuðu inn í bergið þannig að jörðin skalf og titraði með ♪ tilheyrandi hljóðum.

Myndsköpun

Kennarinn biður börnin um að skrifa niður nokkur orð til Gumma og Haka um hversu dugleg þau eru. Það er líka hægt að teikna mynd fyrir þau. Hvað þýðir það að sakna einhvers? Af hverju elskar fólk hvert annað? Hvernig getum við sýnt ást og umhyggju?

Kyrrmyndir:

Kennari biður nemendur, í pörum, að búa til kyrrmynd af fólki sem sýnir ást og umhyggju fyrir hvort öðru.

30 mín Æfing

Kennari les sögun og nemendur búa til hljóð og æfa hljóðin fyrir söguna. Hægt er að ákveða hver á hvaða hljóð ef vill.

Nota Audacity sem upptökutæki. Biðja nemendur um að sitja í skeifu þannig að tölvan snýr að kennara.

30 mín: Upptaka

Kennari tekur upp söguna með hljóðum nemenda. Kennari getur lesið söguna og nemendur koma inn með hljóðin.

Hlustað á söguna í lokin.

